

TILNING RIVOJLANISHI, EVOLYUTSIYASI VA XORIJIY TILLARNI O'RGANISH MOTIVLARI

Erimbetova Munajat Nasurovna

Samarqand davlat chet tillar instituti talabasi

nasurovnamunajat@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Zubaydova Nilufar Nematullayevna**

Annotatsiya: Maqolada tilning rivojlanishi va evolyutsiyasi, xorijiy tillarni o'rganish motivlari hamda tilni o'rganish strategiyalari haqida so'z yuritiladi. Tilning rivojlanishi evolyutsiyasi insoniyat tarixidagi eng muhim jarayonlardan biridir. Bu jarayon biologik va ijtimoiy omillarning o'zaro ta'siriga asoslangan bo'lib, insonning muloqot qobiliyatini shakllantirishda katta ahamiyatga ega. Xorijiy tillarni o'rganish esa hozirgi globallashtirilgan dunyoda zaruratga aylandi. Bu motivatsiya ta'lim, madaniyatlararo muloqot, kasbiy o'sish va shaxsiy rivojlanishga bog'liq.

Kalit so'zlari: til, tilning rivojlanishi, evolyutsiyasi, o'rganish motivatsiyasi, tilni qisqa vaqtli mashg'ulotlar bilan o'rganish, o'qish va eshitish, amaliy va yozish mashg'ulotlari, grammatika va so'z boyligini o'rganish, videolar va filmlar tomosha qilish orqali o'rganish.

"Yoshlarni qay usulda oqitish, ularni tarbiyalash, mustaqil mamlakatning yetuk mutaxassislari bolishiga qayg'urish –har birimizning muqaddas burchimizdir." Islom Karimov

Til insoniyat ega bo'lishi mumkin bo'lgan eng muhim vositadir. Til orqali biz bir-birimizga fikrlarimizni bayon qilamiz va ma'lumotlarni yetkazamiz. Tilsiz, ushbu qurolsiz biz nafaqat o'z qarashlarimizni ifodalay olmaymiz, balki rivojlanishimizga, unib-o'sishimizga asos bo'luvchi elementlarni qura olishimiz ham imkonsiz. Shuning uchun til dunyo bo'ylab har xil jamiyat va sivilizatsiyalar orqali rivojlanib kelmoqda, desak mubolag'a bo'lmaydi. Tilni o'rganishning o'zi juda qiziqarli jarayon bo'lsa-da, tilni o'rganishga alohida e'tibor berilishi kerak, chunki u alohida jamiyatlarga va tilning rivojlanish va evolyutsiya jarayoniga tegishli xossadir. Til jamiyatdagi madaniyat va uning dunyoni idrok etishdagi aksidir; u axborotni uzatar ekan, shu orqali ma'lum bir jamiyat bu ma'lumotni qanday qabul qilishini, qayta ishlashini, baholashini va yetkazishini ko'rsatadi. Muayyan tilning vaqt o'tishi bilan rivojlanishi, undan foydalanadigan jamiyat yoki jamiyatlarning vaqt o'tishi bilan qanday rivojlanishini ko'rsatadi, madaniy nuqtayi nazar, ijtimoiy tarkib va siyosiy

sharoitlardagi o'zgarishlar tilning xususiyatlariga chuqur ta'sir qiladi. Tilning kelib chiqishi va evolyutsiya bosqichlari haqida qadimiy misrliklar va xorazmlilar, yunonlar va hindlar, xitoyliklar va forslar turli xil ilmiy farazlarni ilgari surganlar.

Bugungi kunda dunyo bo'ylab turli tillarni o'rganish, insonlarning shaxsiy va professional rivojlanishida muhim ahamiyatga ega. Til o'rganish jarayoni, ko'plab odamlar uchun murakkab bo'lishi mumkin, lekin to'g'ri strategiyalar yordamida bu jarayonni yanada samarali qilish mumkin.

1. Qisqa Vaqtli Mashg'ulotlar

Har kuni qisqa vaqt davomida, masalan, 15-30 daqiqa davomida til o'rganish, samarali bo'lishi mumkin. Ushbu yondashuv, miyaning yangi ma'lumotlarni qabul qilish qobiliyatini oshiradi va stress darajasini pasaytiradi. Kichik, ammo doimiy mashg'ulotlar orqali siz o'zingizga zaruriy bilimlarni osonroq egallay olasiz.

2. O'qish va Eshitish

Til o'rganishda o'qish va eshitish muhim rol o'ynaydi. Kitoblar, maqolalar yoki podkastlar orqali yangi so'zlar va iboralarni o'rganing. Har bir o'qigan yoki eshitgan materialingizdan keyin yangi so'zlarni yozib olish va ularni amaliyotda ishlatish foydali. Buning yordamida siz yangi so'z boyligingizni kengaytirasiz.

3. Amaliy Mashg'ulot

O'rganilgan tilni amaliyotda qo'llash muhimdir. Suhbatlar, til almashinuvi dasturlari yoki onlayn forumlarda ishtirok eting. Bunday tajribalar sizga muloqot qobiliyatingizni oshirishga yordam beradi va o'rganilganlarni amalda qo'llash imkonini beradi.

4. Yozish Mashg'ulotlari

Yozish, o'z fikrlaringizni ifodalash va tilni amaliyotda qo'llash uchun ajoyib vositadir. Kundalik yozing, qisqa hikoyalar yoki maqolalar tayyorlang. Yozish jarayoni orqali siz grammatika va so'z boyligingizni yanada yaxshilaysiz.

5. Grammatika va So'z Boyligini O'rganish

Til o'rganish jarayonida grammatik qoidalarni va yangi so'zlarni o'rganish juda muhim. Har bir mashg'ulotda yangi qoidalar va so'zlarni o'z ichiga oling va ularni mustahkamlash uchun qo'shimcha mashqlar qiling. Bu yondashuv sizning tushunishingizni va tilni qo'llash qobiliyatingizni oshiradi.

6. Videolar va Film Tomosha Qilish

O'zingiz o'rganayotgan tildagi filmlar va videolarni tomosha qilish, sizga tilni eshitish va tushunish qobiliyatini oshiradi. Ushbu strategiya, ayniqsa, ko'plab kontekstual so'zlar va iboralarni o'rganish uchun foydalidir. Katta ekran orqali

qahramonlarning muloqotini kuzatish, sizga tilning tabiiy va real hayotdagi qo'llanilishiga yordam beradi.

7. Ko'p Takrorlash

O'rganilgan materialni qayta-qayta ko'rib chiqish va takrorlash, eslab qolishingizni osonlashtiradi. Bu strategiya, o'rganilgan bilimlarni uzoq muddatli xotirangizda saqlashga yordam beradi. Har bir yangi so'z yoki iborani bir necha marta takrorlash orqali siz uni o'zlashtirish imkoniyatini oshirasiz.

O'rganish maqsadlaringizni aniqlash va ularga erishish uchun reja tuzish muhimdir. Har bir insonning o'ziga xos maqsadlari bo'lishi mumkin: sayohat qilish, yangi do'stlar topish, dunyoning eng yaxshi universitetlariga o'qishga kirish, dunyoqarashni kengaytirish, muvaffaqiyatli va bilimli bo'lish, karera pillapoyalaridan odimlash, ishga joylashish. Ushbu maqsadlarni ko'zda tutish, sizni ilhomlantiradi va o'rganish jarayonini davom ettirishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Rajapova, Malika. "Lingvoculturology And Its Peculiarities As New Branches Of Contemporary Linguistics." Scienceweb academic papers collection (2021).
2. Malika, Rajapova. "Effective Ways Of Communicative Language Teaching ISSN: 2249-7137 Vol. 11." (2021).
3. Rajapova, M. Principles Of Cognitive Metaphor And Allegory In Discourse. 2021.
4. Boyquziyeva, G. X., and M. M. Jo'rayeva. "Some Features Of Women's Social Activities In Uzbekistan." Open Access Repository 8.12 (2022): 346- 348.
5. Musaev, Odil, et al. "Socio-philosophical interpretations of such concepts as" ethnos" and" nation" as social unit." International Journal of Advanced Science and Technology 29.5 (2020): 1936-1944.
6. Бойкузиева, ГХ. "Социально-Политическая Роль Женщин В Государственном Управлении." Вопросы политологии 11.2 (2021): 337-345.
7. Бойкузиева, ГХ. "Социально-Политическая Роль Женщин В Государственном Управлении." Вопросы политологии 11.2 (2021): 337-345.
8. Karimova, Vasila Vakhobovna, and Munisa Karimova. "Analysis Of Lexical-Semantic Variants Of Means Of Expressing The Meaning Of Intimacy In The Female Gender." Galaxy International Interdisciplinary Research Journal 10.11 (2022): 1234-1238.
9. Аҳмадалиевна, Ҳайдарова Гулҳаё. "Собир Абдулла, Чархий Ва Ҳабибий Ғазалиётининг Вазн Хусусиятларига Доир." Conferencea (2022): 47-49.

10. Jumayeva, M., Isheryakova, J., & Mahmudova, M. (2022). Fairy Tales As A Phenomenon That Plays An Essential Role In The Development Of The Intellect Of Preschool Children. *Science and innovation*, 1(B8), 1080-1082.
11. qizi To‘yeva, M. S. (2022, November). Yangi O‘zbekiston Orifa Ayollari Va G‘arb Ayollarining Jamiyatdagi Mavqeyi Va Ularning Huquqlari. In *International Conferences* (Vol. 1, No. 2, pp. 74-81).
12. Jumayeva, M. (2021). Organization Of Modern Educational Processes In The Education System. Янгиланаётган Ўзбекистонда фан, таълим ва инновация уйғунлиги мавзусидаги республика.
13. Саттаровна, Ф. З., Маърипова, М., & Арзикулова, С. (2023). Суғориладиган Типик Бўз Тупроқларнинг Морфологик Кўрсаткичлари. *O'zbekistonda Fanlararo Innovatsiyalar Va Ilmiy Tadqiqotlar Jurnali*, 2(18), 627-631.
14. Jumanova, S. I., & Maxliyoxon, O. (2024). O‘zbekistonda Maktab Ta‘limini Xususiylashtirish Va Pisa Testiga Tayyorlash Masalalari. *Kokand University Research Base*, 13-16.
15. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Unlocking the potential of the digital economy in the EAEU countries: identifying and overcoming obstacles. *π-Economy*, 16(4), 7-25.
16. Раупова, Н. Б., & Саттаровна, Ф. З. (2022). Эрозияга Учраган Типик Бўз Тупроқларнинг Агрофизикавий Хусусиятлари Ва Сув-Физик Хоссалари. *Ijodkor O'qituvchi*, 2(24), 585-589.
17. Махмудова, Г. Н., & Гуломова, Н. Ф. (2023). Проблемы формирование цифровой экономики в странах ЕАЭС. In *Интеллектуальная платформенная экономика: тенденции развития* (pp. 10-48).
18. Халимов, Б. Г., Раупова, Н. Б., Аблаёрова, Э. Э., Гулямова, З. С., & Абдурахмонов, Н. Ю. (2021). Микробиологические Свойства И Кинетика Гумусообразования Эродированных Горных И Предгорных Почв. In *Научное Обеспечение Устойчивого Развития Агропромышленного Комплекса* (pp. 595-600).
19. Ходжимуродова, Н., Раупова, Н. Б., & Гуломова, З. С. (2016). Гумусное Состояние Эродированных Типичных Сероземов, Сформированных На Третичных Красноцветных Отложениях Неогена. In *Современное Экологическое Состояние Природной Среды И Научно-Практические Аспекты Рационального Природопользования* (pp. 88-92).
20. Раупова, Н., Ходжимуродова, Н., Гуломова, З. С., & Абдураманова, С. (2016). Гумус И Микрофлора Основных Типов Почв Вертикальных Поясов

Южных Отрогов Гиссарского Хребта. In Современное Экологическое Состояние Природной Среды И Научно-Практические Аспекты Рационального Природопользования (pp. 95-100).

21. Sattarova, D. (2024). Siyosiy Muloqotning Pragmatik Aspektlari. Tamaddun Nuri Jurnal, 5(56), 380-383.

22. Sattarova, D. (2024, January). Siyosiy Notiqlikning Milliy Madaniy Va Lisoniy Tahlili (O'zbekiston Respublikasi Birinchi Prezidenti Ia Karimov Nutqlari Asosida). In Международная конференция академических наук (Vol. 3, No. 1, pp. 5-7).

23. Sattarova, D. (2023). Komunikativ Diskursning Tadqiqot Ob'yekti. Молодые ученые, 1(22), 41-43.

24. Suleymanova, N. M., & Idiyev, A. R. O. G. L. (2021). Gapning Nominativ Aspekti Va Uning Kommunikativ Jarayoni Haqida. Academic research in educational sciences, 2(12), 805-809.

25. Сулейманова, Н. М., & Абдуллаева, Л. Т. (2017). Имманентный характер синергетических свойств единиц языковой системы. In Инновации В Современном Языковом Образовании (pp. 61-65).

26. Сулейманова, Н. М., & Насруллаев, Ж. Р. О предложении и его номинативном значении. Учёный XXI века, 26.

27. Shokhista, R. (2023). The Significance Of Emphasizing Communicative Competence As The Foundation For Teaching Listening And Speaking Skills Rustamova Shokhista Sharifovna. International Journal of Contemporary Scientific and Technical Research, 25-28.

28. Rustamova, S. S. (2023, January). The Importance Of Speaking Activities In Teaching English. In International Conferences (Vol. 1, No. 1, pp. 357-361).

29. Sharifovna, R. S. (2022). Teaching Spoken English To Upper Class Pupils. Confrencea, 6(6), 87-89.

30. Sharifovna, R. S. (2022). Class Size And The Learning-Teaching Process In Upper Classes. Journal of new century innovations, 14(1), 86-98.